

Az év legbabonásabb napja

Luca napjához (december 13.) több népszokás is kapcsolódik. Ezek eredete valószínűleg az, hogy a Gergely-naptár bevezetése előtt ez a nap volt az év legrövidebb napja (ma ez december 21-re vagy 22-re esik). Luca-napon régen tilos volt fonni, sütni, mosni. Nem volt ajánlatos kölcsönadni sem, mert az elkért dolgok boszorkányok kezére kerülhettek.

Ezen a napon Szent Lúciára emlékezünk, aki előkelő szicíliai családban nevelkedett. A keresztény hitre tért fiatal leány életét Krisztusnak szentelte, majd mártírhalált halt hitéért. Magyarországon Luca-napon a család minden tagjának sütnék egy lucapogácsát, és egyikbe pénzdarabot rejtenek el. Aki ráharap, szerencsés lesz. Nálunk volt pogácsa, de nem tudok róla, hogy bárki ráharapott volna érmére. Anyukámmal jót nevettünk ezen.

A lucaszék (vagy Luca széke) készítése a Luca-napi szokások egyike. A székek olyan erősnek kellett lennie, hogy egy férfiember súlyát megtartsa. December 25-én az éjféli misére a legények a kabátjuk alá rejtve lopták be a templomba a széket, majd ráállva, megláthatták a boszorkányt. A boszorkányok ilyenkor szarvakat hordtak, és emiatt a templomkapun belépve a fejüket le kellett hajtaniuk. A Luca székén állva éjféltkor viszont felismerték őket. Ezután a fiatal embereknek el kellett menekülniük, nehogy a boszorkák széjjeltépjék őket. A menekülők a zsebükben mákot vittek, hogy menekülés közben elszórhassák.

A boszorkányoknak a mákszemeket fel kellett szedegetniük és így nem tudták elkapni a fiatalokat. A Luca székét aztán otthon tűzre vetették, ami a boszorkák végét jelentette. Ezután a kulcslyukba fokhagymát kellett dugni, a kést a bal ajtófélfába vágni, a söprűt pedig keresztbe állítani, hogy minden rontástól védve legyen a ház és lakói.

Luca napjának hajnalán a gyerekek (esetenként kísértetnek öltözve) körbejárták a házakat, és lopott fán vagy szalmán térdepelve mondókákkal bő termést és jószágszaporulatot ígértek kisebb ajándékokért cserébe, és átkokat, ha nem kapnak ajándékot.

Főként a Dunántúlon volt szokás a világító Luca-tök készítése. Hagyományos volt sok egyéb Luca napi tréfálkozás. Luca napján szemeket, orrot és vigyorgó száját faragtak a kivájt sütőtökökbe, majd a házak ablakai elé tették, és azzal ijesztgették egymást. Az ijesztő hatás kedvéért sötétedéskor égő gyertyát tettek a Luca-tök belsejébe. Ugye ismerős ez nekünk is?

Már csak egy kérdésem maradt: akkor Luca vagy Halloween volt előbb?

Kósa Kíra 6.b

Landerhegyi Sportiskolai Általános Iskola